

EURÓPSKA KOMISIA
GENERÁLNE RIADITEĽSTVO
PRE REGIONÁLNU POLITIKU
Tematický rozvoj, dosah, hodnotenie a inovačné činnosti
Hodnotenie a doplnkovosť

Nové programové obdobie 2007 - 2013

Metodologické pracovné dokumenty

PRACOVNÝ DOKUMENT 4

**Príručka metodológie na vypracovanie
analýzy nákladov a výnosov**

08/2006

Obsah

1. ROZSAH USMERNENÍ.....	3
2. VŠEOBECNÉ ZÁSADY ANALÝZY NÁKLADOV A VÝNOSOV	3
2.1 Analýza nákladov a výnosov veľkých projektov	4
2.2 Prvky, ktoré sa majú zahrnúť do analýzy nákladov a výnosov	5
2.2.1 Vymedzenie cieľov, identifikácia projektu a výsledky realizačných štúdií	5
2.2.2 Finančná analýza	5
2.2.3 Ekonomická analýza	8
2.2.4 Analýza citlivosti a rizika	10
3. URČENIE GRANTU EÚ.....	11
3.1 Právny rámec	11
3.2 Rozsah	11
3.3 Odôvodnenie metódy medzery vo financovaní.....	12
4. OSOBITNÉ OTÁZKY	13
4.1 Obvykle očakávaná ziskovosť.....	13
4.2 Zásada „znečisťovateľ platí“	14
4.3 Rovnosť (cenová dostupnosť)	14
4.4 Verejno-súkromné partnerstvo (VSP)	15
5. ZÁVEREČNÉ POZNÁMKY	16
6. GLOSÁR.....	17
7. LITERATÚRA	18
PRÍLOHA I: VEREJNO-SÚKROMNÉ PARTNERSTVO (VSP)	19
PRÍLOHA II: ROVNOSŤ (CENOVÁ DOSTUPNOSŤ).....	20
PRÍLOHA III: URČENIE GRANTU EÚ: PRÍKLAD VÝPOČTU.....	21

1. ROZSAH USMERNENÍ

Cieľom tohto dokumentu je predložiť súbor pracovných pravidiel, ktoré budú viesť k väčšej jednotnosti a presnosti v budúcich analýzach nákladov a výnosov (ANV) v žiadostiach o prostriedky z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) a Kohézneho fondu, a takto k lepšiemu rozhodovaniu na základe informácií.

Tento dokument je určený riadiacim orgánom, ktoré si objednávajú analýzy nákladov a výnosov alebo ich vykonávajú vnútorne. Nie je však návodom ani príručkou na vypracovanie analýzy nákladov a výnosov¹.

Pracovný dokument objasňuje niektoré všeobecné zásady ANV v prípade veľkých projektov a postup určenia grantu EÚ pre všetky projekty. Buduje na skúsenostiach získaných pri hodnotení projektov v predchádzajúcich programových obdobiach, pričom zohľadňuje nový regulačný kontext na obdobie rokov 2007 - 2013.

V článku 40 písm. e) nariadenia 1083/2006 sa stanovuje, že k žiadosti o finančnú podporu pre veľké projekty v rámci štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu (ďalej len „fondy“) predkladanej Komisii **musia byť priložené informácie týkajúce sa analýzy nákladov a výnosov**. Od Komisie sa vyžaduje, aby poskytla orientačnú príručku metodológie, ktorá sa má používať na vykonanie analýzy nákladov a výnosov.

Pokiaľ ide o projekty, pri ktorých sa tvoria výnosy, Komisia navrhla zjednodušiť a opätovne zjednotiť metódu (takzvanú „metódu medzery vo financovaní“) na určenie miery pomoci z fondov v prípade projektov, pri ktorých sa tvoria výnosy. Z tohto hľadiska Komisia reaguje na kritiku nejednotnosti, ktorú vzniesol Európsky dvor audítorov. K vykonávaciemu nariadeniu Komisie 1828/2006 sú pripojené štandardizované žiadosti o investície do infraštruktúry a výroby.

Aby sa zabezpečila jednotnosť v rámci členského štátu, navrhuje sa, aby členské štáty vypracovali svoje vlastné usmerňujúce rámce zohľadňujúce osobitné inštitucionálne usporiadania, najmä pokiaľ ide o sektory dopravy a životného prostredia.

Prvá časť pracovného dokumentu sa týka všeobecných zásad analýzy nákladov a výnosov a uvádza prvky, ktoré sa majú považovať za súčasť projektových žiadostí predkladaných útvarami Komisie na schválenie. Druhá časť dokumentu poskytuje usmernenie týkajúce sa určovania základu, na ktorom bude založený grant EÚ. Tretia časť sa zaoberá konkrétnymi otázkami týkajúcimi sa obvykle očakávanej ziskovosti, zásady „znečisťovateľ platí“ a verejno-súkromných partnerstiev.

2. VŠEOBECNÉ ZÁSADY ANALÝZY NÁKLADOV A VÝNOSOV

Požiadavka predkladať ANV v prípade veľkých projektov má dvojaký účel. Po prvé, musí sa preukázať, že projekt je z hospodárskeho hľadiska vhodný a prispieva k cieľom regionálnej politiky EÚ. Po druhé, mali by byť predložené dôkazy o tom, že príspevok z fondov je pre projekt potrebný, aby sa mohol finančne uskutočniť. Na tomto základe by mala byť stanovená primeraná úroveň pomoci.

¹ GR REGIO v roku 2002 aktualizovalo dokument „Príručka k analýze nákladov a výnosov investičných projektov“ pre ERDF, ISPA a Kohézny fond. Je k dispozícii na Info regio.

ANV je základným nástrojom na odhadovanie hospodárskych prínosov projektov. Spravidla by sa mali hodnotiť všetky dosahy: finančný, hospodársky, sociálny, environmentálny, atď. Cieľom ANV je určiť a peňažne vyčíslieť všetky možné dosahy (t. j. pripísať peňažnú hodnotu všetkým možným dosahom) s cieľom stanoviť náklady a výnosy projektu; potom sa výsledky zhromaždia (čisté zisky) a vypracujú sa závery o tom, či je projekt vhodný a či sa ho vyplatí realizovať. Náklady a výnosy by sa mali postupne hodnotiť posúdením rozdielu medzi scenárom projektu a alternatívnym scenárom bez projektu.

Dosah musí byť zhodnotený na základe vopred stanovených cieľov. Hodnotením projektu na základe mikroekonomických ukazovateľov sa pomocou ANV môže hodnotiť zhoda projektu s osobitnými makroekonomickými cieľmi a význam projektu pre tieto ciele. Z hľadiska regionálnej politiky sa ANV uplatňuje pri hodnotení významu daného investičného projektu pre ciele regionálnej politiky EÚ.

Úroveň analýzy, ktorá sa používa v ANV, musí byť vymedzená vo vzťahu k spoločnosti, na ktorú má projekt významný dosah. Náklady a výnosy môžu byť znášané a vznikajú na rôznych geografických úrovniach, takže sa musí rozhodnúť o tom, ktoré náklady a výnosy by sa mali zohľadňovať. To obvykle závisí od veľkosti a rozsahu projektu. Môžu sa zohľadňovať dosahy na samosprávu, región, štát a dokonca na Spoločenstvo.

Pri odhade potenciálnych dosahov projektu musia analytici vždy riešiť problém neistoty. Túto skutočnosť je nutné dôkladne zohľadniť a zaoberať sa ňou v ANV. Hodnotenie rizík je základnou súčasťou komplexnej analýzy, keďže umožňuje navrhovateľovi projektu lepšie porozumieť tomu, ako sa odhadované dosahy môžu zmeniť, ak by sa niektoré kľúčové premenné projektu nakoniec líšili od očakávaných premenných. Dôkladná analýza rizík je základom spoľahlivej stratégie riadenia rizík, ktorá následne spätne pôsobí na návrh projektu.

2.1 Analýza nákladov a výnosov veľkých projektov

V článku 40 písm. e) nariadenia 1083/2006 sa vyžaduje, aby členský štát (alebo riadiaci orgán) v prípade veľkých projektov predkladal Komisii ANV. Sú dva hlavné dôvody, prečo sa v prípade veľkých projektov vyžaduje ANV:

1) Zhodnotiť, či sa projekt *oplatí* spolufinancovať

Prispieva projekt k cieľom regionálnej politiky EÚ? Podporuje rast a zvyšovanie zamestnanosti? Aby sa overili tieto skutočnosti, je nutné vykonať ekonomickú analýzu a preskúmať vplyv na ekonomické ukazovatele odhadované ANV. Jednoduchým pravidlom je: ak je ekonomická čistá súčasná hodnota (ENPV) projektu kladná, potom je projekt pre spoločnosť (región/krajinu) prínosom, pretože jeho výnosy presahujú jeho náklady. Projektu by preto mala byť poskytnutá pomoc z fondov a v prípade potreby by mal byť spolufinancovaný (pozri ďalej).

2) Zhodnotiť, či projekt *vyžaduje* spolufinancovanie

Skutočnosť, že projekt pozitívne prispieva k cieľom regionálnej politiky EÚ nutne neznamená, že musí byť spolufinancovaný z fondov. Okrem toho, že projekt je vhodný z ekonomického hľadiska, môže byť aj finančne ziskový, a v takom prípade by nemal byť spolufinancovaný z fondov. Overenie, či projekty potrebujú spolufinancovanie, si vyžaduje finančnú analýzu: ak finančná čistá súčasná hodnota investície bez príspevku

z fondov (FNPV/C) je záporná, potom môže byť projekt spolufinancovaný; grant EÚ by nemal prekročiť peňažnú sumu, pri ktorej sa vytvára zisk, aby nedošlo k nadmernému financovaniu.

Od členských štátov sa v podstate vyžaduje, aby v prípade veľkých projektov predložili útvarom Komisie ANV, aby poskytli dôkazy o tom, že v rámci cieľov regionálnej politiky EÚ je projekt vhodný z ekonomického hľadiska ($ENPV > 0$) a že potrebuje príspevok z fondov, aby bol finančne uskutočniteľný ($FNPV/C < 0$).

2.2 Prvky, ktoré sa majú zahrnúť do analýzy nákladov a výnosov

Publikácia Európskej komisie „Príručka analýzy nákladov a výnosov investičných projektov“ by sa mala považovať za hlavný zdroj informácií a môže poskytnúť čitateľovi úplné riešenie problematiky. Cieľom tejto časti je poskytnúť stručný prehľad hlavných prvkov, ktoré by sa mali zahrnúť do správ o ANV predkladaných Komisii.

2.2.1 Vymedzenie cieľov, identifikácia projektu a výsledky realizačných štúdií

V prípade vzniku a po určení potreby by sa mali najprv vymedziť ciele činnosti potrebnej na splnenie potreby. Potom by sa mali posúdiť a zhodnotiť rôzne možnosti s cieľom určiť, ktorá alternatíva môže lepšie prispieť k splneniu cieľov. Projekt možno definovať ako proces zahrňujúci sériu prác, činností alebo služieb určených na uskutočnenie nedeliteľnej úlohy presného ekonomického alebo technického charakteru, ktorý má jasne vymedzené ciele. Potom je potrebné, aby bol projekt jasne identifikovaný ako *nezávislá jednotka analýzy*. To znamená, že v niektorých prípadoch by sa na účely ANV mali určité podprojekty považovať za jeden veľký projekt, najmä vtedy, ak sa daná fáza výstavby, na ktorú sa požaduje pomoc z fondov, nemôže plným právom považovať za prevádzkovú. Do analýzy sa podľa potreby môžu zahrnúť účinky siete.

Mali by sa poskytnúť dôkazy o tom, že vybraný projekt je najvhodnejšou alternatívou medzi uvažovanými možnosťami. Tieto informácie by sa mali obvykle zistiť vo výsledkoch realizačných štúdií, ktoré sa musia predkladať Komisii podľa článku 40 písm. c).

V zmysle regionálnej politiky EÚ sa musí preukázať aj zhoda projektu s cieľmi operačného programu/prioritnej osi.

Projekt je definovaný ako „**veľký projekt**“, ak jeho *celkové náklady* presiahnu (článok 39):

- 25 miliónov eur v oblasti životného prostredia;
- 50 miliónov eur v iných oblastiach.

2.2.2 Finančná analýza

Hlavným účelom finančnej analýzy je vypočítať ukazovatele finančnej výkonnosti projektu. To sa obvykle robí z hľadiska vlastníka infraštruktúry. Ak však vlastník a prevádzkovateľ nie je ten istý subjekt, mala by sa zohľadniť konsolidovaná finančná analýza. Metodikou, ktorá sa má použiť, je analýza diskontovaného peňažného toku (DCF). Metóda DCF má dve hlavné vlastnosti:

1. Zohľadňujú sa iba *peňažné toky*, t. j. aktuálna výška hotovosti, ktorú projekt spláca alebo prijíma. Takže, napríklad, bezhotovostné účtovné položky ako **odpisy a rezervy pre nepredvídané straty nesmú byť zahrnuté do analýzy DCF**. Ak je však navrhovaný projekt podporený podrobnou analýzou rizík, mimoriadne prípady sa môžu zahrnúť do *oprávnených nákladov* tak, aby nepresiahli 10 % celkových investičných nákladov po odpočítaní mimoriadnych prípadov. Mimoriadne prípady by však nemali byť nikdy zahrnuté do nákladov uvažovaných na stanovenie medzery vo financovaní, keďže nepredstavujú peňažné toky.

Peňažné toky sa musia zohľadniť v roku, v ktorom vznikli, a počas daného **referenčného obdobia** (pozri text v rámečku). Ak skutočné ekonomicky užitočné trvanie projektu presiahne uvažované referenčné obdobie, mala by sa zohľadniť aj **zostatková hodnota**. V ideálnom prípade by sa mala vypočítať ako súčasná hodnota očakávaných čistých peňažných tokov počas rokov ekonomického trvania, ktoré prekračujú referenčné obdobie.

REFERENČNÉ OBDOBIE

Referenčné obdobie je počet rokov, na ktorý sa v analýze nákladov a výnosov uvádzajú predpovede. Predpovede týkajúce sa budúceho trendu projektu by sa mali formulovať na obdobie, ktoré je primerané jeho ekonomicky užitočnému trvaniu a ktoré je dost' dlhé na to, aby zahŕňalo jeho pravdepodobné dlhodobejšie dosahy. Trvanie sa mení podľa povahy investície. Referenčný časový horizont podľa sektorov založený na medzinárodne uznávaných postupoch a odporúčaný Komisiou je takýto:

Sektor	Referenčný časový horizont	Sektor	Referenčný časový horizont
Energetika	15 - 25	Cesty	25 - 30
Voda a životné prostredie	30	Priemysel	10
Železnice	30	Iné služby	15
Prístavy a letiská	25		

2. Pri zoskupení (t. j. pripočítaní alebo odpočítaní) peňažných tokov, ktoré vznikli v rôznych rokoch, sa musí zohľadniť časová hodnota peňazí. Budúce peňažné toky sa preto redukujú s prihliadnutím na súčasnosť pomocou diskontného faktora klesajúceho s časom, ktorého veľkosť je stanovená výberom diskontnej sadzby, ktorá sa má použiť v analýze DCF (pozri text v rámečku).

Ako už bolo uvedené, ANV sa vykonáva pomocou **prírastkovej metódy**: projekt sa hodnotí na základe rozdielov v nákladoch a výnosoch medzi scenárom s projektom a alternatívnym scenárom bez projektu. Ak však projekt spadá do už existujúcej infraštruktúry vytvárajúcej výnosy, použitie prírastkovej metódy sa môže ukázať ako ťažké alebo dokonca neuskutočniteľné. V takomto prípade Komisia navrhuje, aby sa vo finančnej analýze použila **metóda zostávajúcich historických nákladov**:

- scenár bez projektu je scenárom bez akejkoľvek infraštruktúry;
- scenár s projektom zohľadňuje na jednej strane investičné náklady nielen na nový prvok infraštruktúry, ale aj na infraštruktúru, ktorá už existuje, odhadnuté v jej *súčasnej zostatkovej hodnote*, a na strane druhej všetky príjmy vytvorené celou infraštruktúrou po projekte. Prevádzkové náklady a výnosy uvažované pre celú

infraštruktúru musia byť prevádzkovými nákladmi a výnosmi scenára účinnej prevádzky.

Súčasná zostatková hodnota existujúcej infraštruktúry sa môže, ak je to vhodné, vypočítavať ako súčasná hodnota platieb dlhovej služby na nesplatené pôžičky.

Finančná analýza vykonávaná ako súčasť ANV veľkého projektu, ktorá sa má poskytovať Komisii, by sa mala zamerať najmä na:

- hodnotenie **finančnej ziskovosti investície** a vlastného (národného) kapitálu,
- určenie primeraného (maximálneho) **príspevku z fondov**,
- overenie **finančnej trvalej udržateľnosti** projektu.

Finančná ziskovosť investície sa môže hodnotiť odhadom finančnej čistej súčasnej hodnoty a miery finančnej návratnosti investície (FNPV/C a FRR/C). Tieto ukazovatele poukazujú na schopnosť čistých výnosov uhradiť investičné náklady, bez ohľadu na spôsob, akým sú financované. V prípade projektu, na ktorý sa žiada príspevok z fondov, by FNPV/C mala byť záporná a FRR/C by takto mala byť nižšia ako diskontná sadzba použitá na analýzu.²

Pri výpočte finančnej ziskovosti vlastného (národného) kapitálu (FNPV/K, FRR/K) sa finančné zdroje – bez grantu z EÚ – investované do projektu považujú za odlivy namiesto toho, aby sa považovali za investičné náklady. Kapitálové príspevky by sa mali zohľadniť v momente, keď sú projektu skutočne vyplatené alebo nahradené (v prípade pôžičiek).

DISKONTNÁ SADZBA

Diskontná sadzba, ktorá sa má používať vo finančnej analýze, by mala informovať investora o *alternatívnych kapitálových nákladoch*. Môže sa za ňu považovať ušlý výnos najlepšieho alternatívneho projektu.

Komisia odporúča, aby sa v prípade verejných investičných projektov spolufinancovaných z fondov za orientačnú referenčnú hodnotu používala 5 % finančná diskontná sadzba v reálnom zmysle. Úprava smerom nadol v porovnaní s programovým obdobím 2000 – 2006 vyjadruje meniace sa makroekonomické podmienky v EÚ.

Hodnoty odlišujúce sa od 5 % referenčnej hodnoty sa však môžu zdôvodniť:

- osobitnými makroekonomickými podmienkami členského štátu;
- typom investora: napríklad, diskontná sadzba môže byť vyššia v prípade projektov VSP, keď zahrnutie súkromných finančných prostriedkov môže spôsobiť zvýšenie alternatívnych kapitálových nákladov;
- príslušným sektorom (napríklad doprava, životné prostredie, energetika, atď.).

Skutočné (vážený priemer) kapitálové náklady pre daný projekt by sa mali považovať za dolnú hranicu.

Je veľmi dôležité, aby sa zabezpečila jednotnosť diskontných sadzieb používaných pre podobné projekty v tom istom regióne/krajine. Komisia vyzýva členské štáty, aby vo svojich príručkách uvádzali svoje vlastnú referenčnú hodnotu pre diskontnú sadzbu. Táto referenčná hodnota sa potom musí dôsledne uplatňovať.

² To sa však nevyžaduje v prípade produktívnych investícií, ktoré podliehajú pravidlám o štátnej pomoci.

Je nutné uviesť, že keď je diskontná sadzba vyjadrená v *reálnom zmysle*, analýza by sa mala zodpovedajúcim spôsobom vykonať pri *stálych cenách*. Ak je to nutné, musia sa zohľadniť zmeny relatívnych cien. Ak sa namiesto toho používajú *bežné ceny*, potom sa musí použiť *nominálna* diskontná sadzba.

Určenie grantu EÚ sa vykonáva v súlade s ustanoveniami článku 55. Výnosy projektu musia byť primerane zohľadnené tak, aby sa príspevok z fondov upravil podľa hrubého rozpätia samofinancovania projektu a nedošlo k nadmernému financovaniu. Problematikou stanovenia grantu EÚ a základnej metódy „medzery vo financovaní“ sa zaoberá časť 3.

Finančná trvalá udržateľnosť projektu by sa mala hodnotiť overením, či kumulované (nediskontované) čisté peňažné toky sú kladné počas celého uvažovaného referenčného obdobia. Čisté peňažné toky, ktoré sa majú posudzovať na tento účel, by mali zohľadňovať investičné náklady, všetky finančné zdroje (národné zdroje a zdroje z EÚ) a čisté výnosy. Zostatková hodnota sa nezohľadňuje, pokiaľ nie je aktívum skutočne vyrovnané v poslednom roku uvažovanej analýzy.

2.2.3 Ekonomická analýza

Odôvodnenie podporujúce ekonomické hodnotenie je také, že vstupy projektu by sa mali hodnotiť vo vzťahu k alternatívnym nákladom vstupov a výstupy vo vzťahu k ochote spotrebiteľov platiť. Je potrebné uviesť, že alternatívne náklady nutne nezodpovedajú sledovaným finančným nákladom; podobne, sledované trhové ceny nie vždy správne odhaľujú ochotu platiť, ktorá môže byť narušená alebo môže dokonca chýbať. Ekonomická analýza sa vykonáva z hľadiska spoločnosti.

Peňažné toky finančnej analýzy tvoria východisko pre ekonomickú analýzu. Pri stanovení ukazovateľov ekonomickej výkonnosti je nutné vykonať určité úpravy.

- **Fiškálne úpravy:** musia sa odpočítať nepriame dane (napríklad, DPH), dotácie a čisté prevodné platby (napríklad platby sociálneho zabezpečenia). Ceny by však mali zahŕňať priame dane. Ak sú osobitné nepriame dane/dotácie určené na úpravu vonkajších vplyvov, potom by mali byť tiež zahrnuté.
- **Úpravy vonkajších vplyvov:** môžu vzniknúť niektoré vplyvy, ktoré prenikajú z projektu do iných ekonomických činiteľov bez akejkoľvek náhrady. Tieto účinky môžu byť buď negatívne (nová cesta zvyšujúca mieru znečistenia) alebo pozitívne (nová železničná trať znižujúca dopravné zápchy na alternatívnom cestnom spojení). Keďže sa vonkajšie vplyvy podľa definície vyskytujú bez peňažnej náhrady, nie sú prítomné vo finančnej analýze a musia sa potom odhadnúť a ohodnotiť.³
- **Od trhových k účtovným (tieňovým) cenám:** okrem fiškálnych deformácií a vonkajších vplyvov môžu byť ceny vychýlené z (účinnnej) rovnováhy konkurenčného trhu aj inými faktormi: režimami monopolov, prekážkami obchodu, reguláciou

³ Na odhad vonkajších vplyvov životného prostredia sa môžu použiť rôzne metódy (napríklad, hedonistická cena, cestovné náklady, náhodné ohodnotenie, atď.). Užitočné informácie o ANV týkajúcej sa životného prostredia možno nájsť v práci Pearce a kol. (2005).

pracovnej sily, neúplnými informáciami, atď. Vo všetkých takýchto prípadoch sú sledované trhové (t. j. finančné) ceny zavádzajúce; namiesto toho sa musia použiť účtovné (tieňové) ceny, ktoré odrážajú alternatívne náklady vstupov a ochotu spotrebiteľov platiť za výstupy. Účtovné ceny sa vypočítavajú uplatnením *prevodných faktorov* na finančné ceny.

TIEŇOVÁ MZDA

Deformácie trhu práce (minimálne mzdy, podpora v nezamestnanosti, atď.) majú obvykle za následok, že finančná mzda je vyššia ako alternatívne náklady pracovnej sily. Mala by sa zohľadniť primeraná **tieňová mzda**. Môže sa stanoviť ako vážený priemer:

- *tieňovej mzdy pre konkurenčné trhy práce*: v prípade kvalifikovaných pracovníkov a „premiestnených“ nekvalifikovaných pracovníkov (t. j. nekvalifikovaných pracovníkov, ktorí boli predtým zamestnaní v podobnej činnosti). Môže sa považovať za mzdu rovnajúcu sa finančnej mzde;
- *tieňovej mzdy pre trhy práce s nedobrovoľnou nezamestnanosťou*: v prípade nekvalifikovaných pracovníkov zapojených do projektu v dôsledku nezamestnanosti. Môže sa považovať za rovnajúcu sa priemernej peňažnej hodnote voľného času bez príspevkov v nezamestnanosti;
- *tieňovej mzdy pre trhy práce s neformálnymi činnosťami*: v prípade nekvalifikovaných pracovníkov zapojených do projektu z neformálnych činností. Mala by vyjadrovať hodnotu ušlého výstupu.

Závažnosť použitá v priemere by mala vyjadrovať pravdepodobný podiel pracovnej sily získanej z každého prípadu. Platby sociálneho zabezpečenia by sa mali potom odpočítať.

Ak nie sú k dispozícii štatistické informácie o miestnom trhu práce, za základ na stanovenie tieňovej mzdy sa odporúča použiť regionálnu mieru nezamestnanosti. Napríklad, v prípade vysokej nedobrovoľnej nezamestnanosti možno použiť tento jednoduchý vzorec:

$$SW = FW*(1-u)*(1-t)$$

pričom *SW* je tieňová mzda

FW je finančná (trhová) mzda

u je regionálna miera nezamestnanosti

t je miera platieb sociálneho zabezpečenia a príslušných daní

Po odhade toku ekonomických nákladov a výnosov sa uplatňuje štandardná metóda DCF, ale mala by sa použiť **sociálna diskontná sadzba**.

Na základe dlhodobého hospodárskeho rastu a čistých časovo preferenčných sadziieb Komisia navrhuje tieto **orientačné referenčné hodnoty pre sociálnu diskontnú sadzbu: 5,5 % pre kohézne krajiny a 3,5 % pre ostatné krajiny**. Členské štáty môžu odôvodniť rôzne hodnoty vyjadrujúce osobitné sociálno-ekonomické podmienky. Napríklad, Commissariat Général du Plan, Francúzsko, nedávno znížilo svoju referenčnú hodnotu na 4 %, zatiaľ čo Ministerstvo financií Spojeného kráľovstva pri investíciách do verejného sektora dôsledne uplatňuje 3,5 % sociálnu diskontnú sadzbu. Po stanovení

sociálnej diskontnej sadzby ako referenčnej hodnoty sa táto sadzba musí dôsledne uplatňovať vo všetkých projektoch.

Pre projekt je možné stanoviť tieto ukazovatele ekonomickej výkonnosti:

- Ekonomická čistá súčasná hodnota (ENPV) - mala by byť vyššia ako nula, aby bol projekt vhodný z ekonomického hľadiska.
- Ekonomická miera návratnosti (ERR) - mala by byť vyššia ako sociálna diskontná sadzba.
- Pomer výnosy/náklady (B/C) – mal by byť vyšší ako jedna.

ERR a pomer B/C poskytujú zaujímavé informácie, pretože sú nezávislé od veľkosti projektu. Tieto ukazovatele však môžu mať určité výpočtové nedostatky.⁴ ENPV je spoľahlivejšia a mala by sa používať ako hlavný referenčný ukazovateľ hodnotenia projektu.

Komisia vyzýva členské štáty, aby vo svojich príručkách poskytovali referenčné hodnoty pre prevodné faktory a sociálnu diskontnú sadzbu, ktoré sa majú používať v ekonomickej analýze. Tieto referenčné hodnoty sa musia dôsledne uplatňovať vo všetkých projektoch. Osobitná pozornosť by sa mala venovať stanoveniu tieňovej mzdy: v ideálnom prípade by sa pre rôzne regióny a sektory mohli používať rôzne prevodné faktory, čím by sa vyjadrili možné odchýlky na príslušnom trhu práce (napríklad rôzna miera nezamestnanosti).

Nie všetky sociálno-ekonomické vplyvy sa dajú vždy vyčíslit' a zhodnotiť. Je to preto, že okrem odhadu ukazovateľov výkonnosti by sa mala zohľadniť aj úvaha o nepeňažných nákladoch a výnosoch, najmä vo vzťahu k týmto otázkam: (čistý) dosah na zamestnanosť, ochrana životného prostredia, sociálna rovnosť a rovnaké príležitosti.

2.2.4 Analýza citlivosti a rizika

V článku 40 písm. e) sa stanovuje, že do ANV by sa malo zahrnúť „hodnotenie rizík“. Ako už bolo uvedené, je to potrebné pre vyriešenie neistoty, ktorá vždy preniká do investičných projektov. Je potrebné prijať dve hlavné opatrenia:

1. **Analýza citlivosti** sa zameriava na určenie *kritických premenných* projektu. To sa robí tak, že premenné projektu sa nechajú meniť podľa danej percentuálnej zmeny a sledovaním následných odchýlok v ukazovateľoch finančnej a ekonomickej výkonnosti. Premenné by sa mali meniť jednotlivo, pričom ostatné parametre by mali zostať konštantné. Príručka potom navrhuje považovať za „kritické“ tie premenné, v prípade ktorých 1 % odchýlka (kladná alebo záporná) spôsobuje zodpovedajúcu odchýlku 5 % v základnej hodnote NPV. Môžu sa však prijať iné kritériá.

⁴ V závislosti od profilu peňažného toku môže byť vnútorná miera návratnosti v niektorých osobitných prípadoch rozmanitá alebo nedefinovaná. Pokiaľ ide o pomer B/C, jeho hodnota môže závisieť, napríklad, od toho, či daná položka sa považuje za výnos alebo za zníženie nákladov.

Ľubovoľne zvolené percentuálne zmeny nie sú nutne zhodné s potenciálnou premenlivosťou premenných. Výpočet *prahových hodnôt* môže odhaliť zaujímavé informácie tým, že ukáže, aká percentuálna zmena premenných by spôsobila, že NPV (ekonomická alebo finančná) bude rovná nule.

2. **Analyza rizík:** hodnotenie dosahu daných percentuálnych zmien premennej na ukazovatele výkonnosti projektu nehovorí nič o pravdepodobnosti, s akou môže táto zmena nastať. Analýza rizík sa týmto zaoberá. Prisúdenie vhodných rozdelení pravdepodobnosti kritickým premenným umožňuje odhadnúť rozdelenie pravdepodobnosti v prípade ukazovateľov finančnej a ekonomickej výkonnosti. To umožňuje analytikovi poskytnúť zaujímavú štatistiku o ukazovateľoch výkonnosti projektu: očakávané hodnoty, štandardná odchýlka, variačný koeficient, atď.

Je potrebné uviesť, že hoci sa analýza citlivosti môže vykonať vždy, to isté sa nedá povedať o analýze rizika. V niektorých prípadoch (napríklad nedostatok údajov o podobných projektoch v minulosti) sa môže ukázať, že je dosť ťažké prísť s citlivými predpokladmi týkajúcimi sa rozdelení pravdepodobnosti kritických premenných. V takýchto prípadoch by sa na podporu výsledkov analýzy citlivosti malo vykonať aspoň kvalitatívne hodnotenie rizík.

3. STANOVENIE GRANTU EÚ

3.1 Právny rámec

V článku 55 ods. 2 sa zachováva metóda medzery vo financovaní ako základ pre výpočet grantu EÚ v projektoch vytvárajúcich výnosy a stanovuje sa, že *oprávnené výdavky* nemôžu prekročiť súčasnú hodnotu investičných nákladov mínus súčasná hodnota čistého výnosu z investície počas osobitného referenčného obdobia zodpovedajúceho príslušnej kategórii investície.

Na rozdiel od obdobia rokov 2000 – 2006 sa však namiesto miery spolufinancovania upravujú oprávnené výdavky, aby sa príspevok z fondov uviedol do vzťahu s výnosmi vytvorenými v rámci projektu.

Je potrebné uviesť, že článok 55 sa vzťahuje na všetky projekty a nie iba na veľké projekty. „Členské štáty však môžu prijať postupy zodpovedajúce príslušným sumám na monitorovanie výnosov vytvorených činnosťami, ktorých celkové náklady sú nižšie ako 200 000 EUR“ – článok 55 ods. 5.

3.2 Rozsah

Článok 55 sa vzťahuje na investičné činnosti, pri ktorých sa tvoria čisté výnosy prostredníctvom poplatkov, ktoré *znášajú priamo užívatelia*. Tento článok sa nevzťahuje na tieto prípady:

- projekty, ktoré nevytvárajú výnosy (napríklad cesty bez vyberania poplatkov),
- projekty, ktorých výnosy úplne nepokrývajú prevádzkové náklady (napríklad niektoré železničné trate),
- projekty, ktoré podliehajú pravidlám o štátnej pomoci – článok 55 ods. 6.

V prípade všetkých projektov, ktoré môžu podliehať ANV, by malo byť vo všeobecnosti možné odhadnúť očakávané výnosy, ak sa vôbec nejaké očakávajú, podľa článku 55 ods. 2. Ak sa ukáže, že odhad budúcich výnosov je obtiažny, osobitná pozornosť by sa mala venovať analýze citlivosti a analýze rizík.

3.3 Odôvodnenie metódy medzery vo financovaní

Stanovenie úrovne pomoci Spoločenstva je založené na miere „medzery vo financovaní“ projektu, t. j. podiele diskontovaných nákladov počiatkovej investície, ktorý nie je pokrytý diskontovaným čistým výnosom projektu.

Stanovenie oprávnených výdavkov podľa článku 55 ods. 2 zabezpečuje, že projekt má dosť finančných zdrojov na svoju realizáciu a bráni tomu, aby bola príjemcovi pomoci poskytnutá neprimeraná výhoda, t. j. nadmerné financovanie projektu.

V rámciku sú uvedené jednotlivé kroky, ktorými je potrebné riadiť sa pri stanovení grantu EÚ v súlade s článkom 55.

KROKY K URČENIU GRANTU EÚ PROGRAMOVÉ OBDOBIE 2007 - 2013

Krok 1. Zistiť mieru medzery vo financovaní (R):

$$R = \text{Max EE/DIC}$$

pričom

Max EE sú *maximálne oprávnené výdavky* = DIC - DNR (článok 55 ods. 2)

DIC sú *diskontované investičné náklady*

DNR je *diskontovaný čistý výnos* = diskontované výnosy – diskontované prevádzkové náklady + diskontovaná zostatková hodnota

Krok 2. Zistiť „výšku sumy rozhodnutia“ (DA), t. j. „výšku sumy, do ktorej sa uplatňuje miera spolufinancovania pre prioritnú os“ (článok 41.2):

$$DA = EC * R$$

pričom

EC sú oprávnené náklady.

Krok 3. Zistiť (maximálny) grant EÚ:

$$\text{Grant EÚ} = DA * \text{Max CRpa}$$

pričom

Max CRpa je maximálna miera spolufinancovania stanovená pre prioritnú os v rozhodnutí Komisie, ktorým sa prijíma operačný program (článok 53.6).

4. OSOBITNÉ OTÁZKY

4.1 Obvykle očakávaná ziskovosť

Ziskovosť sa týka výšky zisku dosiahnutého pomerne k investovanej sume. Najjednoduchším spôsobom hodnotenia ziskovosti je zmerať vnútornú mieru návratnosti investícií, teda diskontnú sadzbu, ktorú tvorí súčet diskontovaného toku nákladov a výnosov projektu rovný nule. Inými slovami, vnútorná miera návratnosti je diskontná sadzba, pri ktorej je čistá súčasná hodnota (NPV) toku nákladov a výnosov rovná nule.

Obvykle očakávaná ziskovosť investície je ziskovosť, ktorá zabezpečuje dostatočný príjem na presné pokrytie alternatívnych nákladov vstupov (najlepšia alternatívna návratnosť, ktorá by sa mohla dosiahnuť prácou, riadením a vlastným kapitálom investora).

Očakávaná ziskovosť môže úplne závisieť od rizík projektu. Riziko, naopak, závisí od mnohých faktorov, medzi ktoré patria: sociálno-ekonomický kontext krajiny/regiónu, v ktorej/ktorom sa projekt realizuje, problémy s realizáciou projektu, jeho ekonomická životnosť, kurzové riziko a predovšetkým riziko súvisiace s plánovanými výnosmi. Týmito faktormi by sa mala primerane zaoberať analýza citlivosti a analýza rizík.

Článok 55 umožňuje navrhnúť zásahy fondov takým spôsobom, aby obvykle očakávaná ziskovosť bola primerane zohľadnená a nedochádzalo k žiadnemu nadmernému financovaniu. Toto hľadisko je osobitne dôležité v prípadoch, keď je do projektu zapojený súkromný partner. V takomto prípade by sa mal príspevok z fondov stanoviť uvážlivo, aby súkromný investor nezískal žiadny neprimeraný zisk.

OBVYKLE OČAKÁVANÁ ZISKOVOSŤ			
System financovania Očakávaná ziskovosť *	Najmä pôžičky (+ nízke granty)	Pôžičky + granty	Verejné granty
Stredná - vysoká	<ul style="list-style-type: none"> – Letiská – Energetika – Turistický ruch – Telekomunikácie/IKT – Priemyselná zástavba – obchodné parky – Produktívne investície 		
Stredná		<ul style="list-style-type: none"> – Tuhý odpad – Prístavy 	
Stredná - nízka		<ul style="list-style-type: none"> – Cesty s vyberaným poplatkom – Verejná doprava – Dodávka vody a čistiarne odpadových vôd 	
Nízka			<ul style="list-style-type: none"> – Železnice – Zdravotníctvo – Školstvo – Výskum, inovácie

			a prenos technológií
Žiadna			<ul style="list-style-type: none"> – Cesty bez vyberania poplatkov – Prevencia pred povodňami

* Zdroj: GR Regio

Je potrebné uviesť, že táto tabuľka je založená na miere finančnej návratnosti *investície* (FRR/C), ktorá sa môže v rámci krajiny značne líšiť a nutne nevyjadruje ziskovosť, ktorú očakáva investor(i). Túto skutočnosť by mal od prípadu k prípadu overiť navrhovateľ projektu, najmä ak je do projektu zapojený súkromný investor, a to odhadom príslušnej miery finančnej návratnosti *kapitálu* (FRR/K).

4.2 Zásada „znečisťovateľ platí“

Zásada „znečisťovateľ platí“ je jednou zo zásad environmentálnej politiky Spoločenstva (článok 174 Zmluvy o ES) a platí na celom území Európy. Pre odpad existujú osobitné legislatívne ustanovenia Spoločenstva. Podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/12/ES o odpadoch, v súlade so zásadou znečisťovateľ platí, náklady za zneškodňovanie znáša držiteľ, pre ktorého nakladanie s odpadmi uskutočňuje zariadenie na zber odpadov, alebo podnik a/alebo predchádzajúci držitelia alebo výrobcovia výrobku, z ktorého odpady pochádzajú (článok 15).

Podľa rámcovej smernice Európskeho parlamentu a Rady o vode (2000/60/ES) „členské štáty zohľadnia princíp úhrady nákladov na vodohospodárske služby, vrátane nákladov na ochranu životného prostredia a na zdroje, najmä v súlade s princípom znečisťovateľ platí“ (článok 9).

Komisia sa zameriava na podporovanie systémov poplatkov, v rámci ktorých náklady na životné prostredie a na preventívne opatrenia znášajú tí, ktorí spôsobujú znečistenie. Tieto systémy poplatkov by mali primerane zodpovedať sociálnym marginálnym výrobným nákladom, vrátane nákladov na ochranu životného prostredia a nákladov, ktoré ktoré sú spojené s nedostatkom zdrojov v prípade vody, alebo by sa mali vypočítať tak, aby ovplyvnili výber používania odlišných spôsobov prevádzky. Napríklad, v prípade dopravnej infraštruktúry by poplatok mal pokrývať nielen náklady na infraštruktúru, ale aj vonkajšie náklady, t. j. náklady spojené s nehodami, znečistením ovzdušia, hlukom a dopravnými zápchami.

Je potrebné uviesť, že metóda medzery vo financovaní má brzdiace účinky na uplatňovanie zásady znečisťovateľ platí, keďže vyššie tarify vedú súčasne k nižšiemu príspevku z fondov. Riadiace orgány by však mali mať na pamäti, že primeraný systém poplatkov nie je hodnotný iba z ekonomického hľadiska, ale je vhodný aj pre finančnú udržateľnosť operácií z dlhodobého hľadiska (pozri aj odsek 4.3 o otázkach dostupnosti).

4.3 Rovnosť (cenová dostupnosť)

V zmysle článku 55 „úvahy o spravodlivosti spojenej s relatívnou prosperitou členského štátu“ sa majú chápať ako úvahy týkajúce sa dostupnosti taríf. Článok 55 sa nepriamo týka možných variant pomoci Spoločenstva (prostredníctvom stanovenia oprávnených výdavkov) podľa relatívneho bohatstva príslušnej krajiny alebo regiónu, čiže schopnosti užívateľov platiť. Pre daný projekt platí, že čím sú tarify nižšie, tým vyšší je grant EÚ,

ceteris paribus. Takže predpokladajúc, že tarify sú stanovené tak, aby boli zohľadnené regionálne (národné) úrovne príjmu, príspevok z fondov je tým vyšší čím je regionálny (národný) príjem nižší.

Aby sa posilnila alokačná účinnosť, Komisia chce podporiť rozvoj systémov poplatkov, ktoré vyjadrujú sociálne marginálne výrobné náklady. Ak sa však zohľadňuje dostupnosť taríf, je možné, že členské štáty budú chcieť umelo prekročiť úroveň poplatkov s cieľom vyhnúť sa neprimeranému zaťaženiu užívateľov, a tým zabezpečiť, aby služba alebo tovar bol cenovo dostupný aj pre najviac znevýhodnené skupiny.

Systém poplatkov by mal byť v ideálnom prípade založený na skutočnej spotrebe zdrojov a tarify by mali pokrývať aspoň prevádzkové náklady a náklady na údržbu, ako aj výraznú časť odpisov majetku. Primeraná štruktúra taríf by sa mala plánovať v snahe maximalizovať výnosy projektu pred verejnými dotáciami pri zohľadnení cenovej dostupnosti. Napríklad, bežne prijímaný koeficient dostupnosti v prípade dodávok vody a hygieny predstavuje 4 %.

Komisia vyzýva členské štáty, aby vo svojich príručkách poskytovali informácie o koeficientoch dostupnosti (v prípade skupín s priemerným príjmom a/alebo skupín s nízkym príjmom), ktoré sa môžu použiť ako referenčné hodnoty pre projekty, ktoré budú predložené na spolufinancovanie.

Riadiace orgány by mali byť informované o možnom kompromise medzi dlhodobou finančnou udržateľnosťou operácií a úrovňou taríf, pri ktorej budú užívateľom účtované poplatky za tovar alebo službu zohľadňujúc kritériá dostupnosti.

V prílohe II sú uvedené niektoré referenčné hodnoty súčasnej dostupnosti podľa sektorov (verejných služieb) v kohéznych členských štátoch strednej a východnej Európy.

4.4 Verejno-súkromné partnerstvo (VSP)

Dohody o verejno-súkromných partnerstvách (VSP) majú mnoho foriem a stále sa rozvíjajú, keďže sa musia prispôbiť individuálnym potrebám a charakteristikám každého projektu a partnerov projektu. VSP môžu byť vhodným spôsobom financovania investície vtedy, ak existuje značný rámec na zapojenie súkromného sektora, aby sa zabezpečil dodatočný kapitál a účinnejšia služba. Potom by sa osobitná pozornosť mala venovať právnej štruktúre VSP, keďže môže do určitej miery ovplyvniť rozsah oprávnenosti výdavkov, ktoré sa môžu spolufinancovať.

Zdá sa, že dohody o VSP sú osobitne lákavé pre nové členské štáty vzhľadom na obrovské finančné požiadavky, veľký nedostatok finančných prostriedkov, potrebu účinných verejných služieb, rastúcu stabilitu trhu a trendy vo vytváraní priaznivého prostredia pre súkromné investície.

Z hľadiska ANV je pri vypracovávaní finančnej analýzy potrebné mať na pamäti tieto aspekty:

- **Finančná diskontná sadzba sa môže zvýšiť** tak, aby vyjadrovala vyššie náklady alternatívnych kapitálových nákladov súkromného investora. Mal by ju odôvodniť navrhovateľ projektu od prípadu k prípadu a podľa potreby poskytnúť dôkazy o minulej návratnosti podobných projektov súkromného investora.
- V prípade niekoľkých druhov systémov VSP (napríklad, BOT, DBFO) nie je vlastník infraštruktúry (obvykle verejný partner) prevádzkovateľom (súkromný partner). Finančná analýza sa obvykle vykonáva z hľadiska vlastníka infraštruktúry.

V takýchto prípadoch by sa však na stanovenie medzery vo financovaní mala použiť konsolidovaná analýza (vlastník a prevádzkovateľ).

Podľa článku 55 ods. 1 je výnos, ktorý sa musí zohľadniť pri výpočte oprávnených výdavkov a následne medzery vo financovaní projektu, výnosom, ktorý priamo platia užívatelia prostredníctvom poplatkov.

Napríklad, podľa modelu „tieňové vyberanie poplatkov“, užívatelia neplatia žiadne poplatky. Namiesto toho verejný orgán (vlastník) platí počas daného koncesného obdobia „poplatky“ súkromnému partnerovi (prevádzkovateľovi). Vyžívanie konsolidovanej finančnej analýzy na stanovenie medzery vo financovaní zabezpečuje, že „poplatky“ nie sú v tomto prípade považované za poplatky v súlade s ustanoveniami článku 55 ods. 1. Výnos pre prevádzkovateľa v skutočnosti zodpovedá nákladom, ktoré znáša vlastník tak, aby sa v konsolidovanej analýze tieto dvaja navzájom vyvážili a neovplyvnili čisté peňažné toky projektu.

5. ZÁVEREČNÉ POZNÁMKY

Členské štáty sú zodpovedné za uplatňovanie ustanovení stanovených v predpisoch, pokiaľ ide o analýzu nákladov a výnosov a projekty vytvárajúce výnosy. V prípade veľkých projektov ERDF a Kohézneho fondu Komisia prijíma rozhodnutie a stanovuje v ňom príspevok z fondov z hľadiska informácií obsiahnutých v žiadosti a podľa potreby z hľadiska ďalších hodnotení.

Aby sa zabezpečila jednotnosť v rámci členského štátu, navrhuje sa, aby členské štáty vypracovali svoje vlastné usmerňujúce rámce zohľadňujúce osobitné inštitucionálne usporiadanie, najmä pre sektory dopravy a životného prostredia. Komisia bude naďalej s pomocou JASPERS pomáhať členským štátom v plnení ich úlohy, aby zabezpečila správne uplatňovanie usmernenia EÚ v národnom kontexte.

Tento prístup bude výrazným prínosom z hľadiska zjednodušenia pre Komisiu aj členské štáty, a tým prispeje k urýchleniu postupov rozhodovania v prípade veľkých projektov. Bude mať tiež dôležitý vplyv na budovanie kapacity vzhľadom na programové obdobie 2007 - 2013.

6. GLOSÁR

Diskontovanie:	Postup úpravy budúcej hodnoty nákladov a výnosov vzhľadom na súčasnosť pomocou diskontnej sadzby.
Diskontná sadzba:	Sadzba, pri ktorej sú budúce hodnoty diskontované vzhľadom na súčasnosť.
Vnútoraná miera návratnosti:	Diskontná sadzba, pri ktorej je čistá súčasná hodnota toku nákladov a výnosov rovná nule. Vnútoraná miera návratnosti sa porovnáva s referenčnou hodnotou s cieľom zhodnotiť výkonnosť navrhovaného projektu.
Investičné náklady:	Kapitálové náklady na výstavbu projektu.
Prevádzkové náklady:	Náklady na prevádzku investícií, vrátane nákladov na bežnú a mimoriadnu údržbu, ale bez odpisov alebo kapitálových nákladov.
Čistá súčasná hodnota (NPV):	Suma, ktorá vznikne, keď sa očakávané investičné náklady odpočítajú od diskontovanej hodnoty očakávaných výnosov.
Projekt:	Činnosť zahŕňajúca sériu prác, činností alebo služieb určených na uskutočnenie nedeliteľnej úlohy presného ekonomického alebo technického charakteru, ktorý má jasne vymedzené ciele.
Referenčné obdobie:	Počet rokov, na ktorý sa v analýze nákladov a výnosov poskytujú predpovede.
Zostatková hodnota:	Čistá súčasná hodnota majetku v záverečnom roku referenčného obdobia vybraná pre hodnotiacu analýzu.
Projekt vytvárajúci výnosy:	Akákoľvek činnosť zahŕňajúca investície do infraštruktúry, za ktorej používanie sa vyberajú poplatky, ktoré priamo znášajú užívatelia, a akákoľvek činnosť zahŕňajúca predaj alebo prenájom pôdy alebo budov alebo poskytovanie služieb za poplatkov.
Výnosy:	Príjem očakávaný z investícií prostredníctvom stanovenia cien a poplatkov.

7. LITERATÚRA

Commissariat général du Plan, *Révision du taux d'actualisation des investissements publics*, 2005.

<http://www.plan.gouv.fr/intranet/upload/actualite/Rapport%20Lebegue%20Taux%20actualisation%2024-01-05.pdf>

Európska komisia, GR pre regionálnu politiku, *Príručka analýzy nákladov a výnosov investičných projektov*, 2002.

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/guides/cost/guide02_en.pdf

Európska komisia, GR pre regionálnu politiku, *Usmernenie k úspešným verejným súkromným partnerstvám*, 2003.

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/guides/ppp_en.pdf

Európska komisia, *HEATCO – Zosúladený prístup k hodnoteniu nákladov na projekty v oblasti dopravy na európskej úrovni*, projekt financovaný v rámci 6. rámcového programu, koordinovaný Univerzitou v Štutgarte, 2006.

<http://heatco.ier.uni-stuttgart.de/>

Európska investičná banka a Európska komisia, *RAILPAG – Usmernenia k hodnoteniu projektov v oblasti železníc*, 2005.

<http://www.railpag.com>

Fankhauser S. a Tepic S., *Môžu chudobní spotrebiteľia platiť za energiu a vodu? Analýza dostupnosti pre krajiny v procese transformácie*, Pracovný dokument EBRD č. 92, 2005.

<http://www.ebrd.com/pubs/econo/wp0092.pdf>

HM Treasury, *Odhad a hodnotenie v ústrednej vláde. Zelená kniha*, HMSO, Londýn, 2003.

http://www.hm-treasury.gov.uk/economic_data_and_tools/greenbook/data_greenbook_index.cfm

Pearce D., Atkinson G. a Mourato S., *Analýza nákladov a výnosov a životné prostredie: Najnovší vývoj*. OECD / Edward Elgar, Cheltenham, 2005.

PRÍLOHA I:

VEREJNO-SÚKROMNÉ PARTNERSTVO (VSP)

VSP môžu poskytnúť množstvo výhod, ak sa dá preukázať, že dosiahnu pridanú hodnotu v porovnaní s inými prístupmi, ak existuje účinná implementačná štruktúra a ak sa v rámci partnerstva dajú splniť ciele všetkých strán.

Komisia stanovila pre súkromný sektor štyri hlavné úlohy v systémoch VSP:

- zabezpečiť dodatočný kapitál;
- zabezpečiť alternatívne riadenie a implementačné skúsenosti;
- zabezpečiť pridanú hodnotu spotrebiteľovi a verejnosti všeobecne;
- zabezpečiť lepšie určenie potrieb a optimálne využitie zdrojov.

Je potrebné pamätať na to, že systémy VSP je zložité navrhnuť, implementovať a riadiť. Nie sú v žiadnom prípade jedinou ani uprednostňovanou možnosťou.

Usmernenia k úspešným verejno-súkromným partnerstvám (prosím, pozrite si túto internetovú stránku:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/guides/ppp_en.pdf)

boli navrhnuté ako praktický nástroj pre odborníkov v oblasti VSP pôsobiacich vo verejnom sektore, ktorí sa zaoberajú príležitosťou vytvoriť štruktúru systému VSP a integrovať financovanie grantu. Zameriavajú sa na štyri kľúčové témy:

- zabezpečenie otvoreného prístupu k trhu a čestnej hospodárskej súťaže;
- ochrana verejného záujmu a maximalizovanie pridanej hodnoty;
- definovanie optimálnej úrovne financovania grantu s cieľom nielen realizovať uskutočniteľný a trvalo udržateľný projekt, ale aj zabrániť akejkolvek príležitosti získať obrovské zisky z grantov;
- hodnotenie najúčinnšieho typu VSP pre daný projekt.

Typy VSP:

- **Tradičné obstarávanie verejných služieb** – zahŕňa uzatváranie zmlúv na služby, ktoré obsahujú jasne definované úlohy, pričom vlastníctvo majetku a riadenie financovania zostávajú vo verejných rukách.
- **Projekty BOT** – charakteristickým znakom vzťahov tohto typu VSP je to, že kým vlastníctvo majetku a zodpovednosť za riadenie financovania zostáva na verejnom orgáne, majetok prevádzkuje súkromný prevádzkovateľ, ktorý odvodzuje finančnú návratnosť z prevádzky majetku a takto (priamo alebo nepriamo) účtuje užívateľom poplatky.
- **Koncesné dohody** – verejný sektor zveruje prevádzku súkromnej strane, ale zodpovednosť za financovanie nesú obe strany a súkromný koncesionár má podiel na majetku. Majetok ostáva (nakoniec) vlastníctvom súkromného sektora.

PRÍLOHA II:

ROVNOSŤ (CENOVÁ DOSTUPNOSŤ)

V tabuľkách sú uvedené súčasné koeficienty dostupnosti pre kohézne členské štáty strednej a východnej Európy. Koeficienty dostupnosti sú uvedené pre domácnosti s priemerným príjmom aj domácnosti patriace medzi 10 % s najnižším príjmom. Je potrebné uviesť, že tieto ukazovatele sa týkajú *skutočných* súčasných výdavkov na dané verejné služby a nutne nevyjadrujú maximálnu úroveň *potenciálne* dostupných taríf. Tieto tabuľky sú uvedené len ako príklad.

Tabuľka 1 – Súčasná dostupnosť verejných služieb, domácnosť s priemerným príjmom (% celkových výdavkov domácnosti)

	Elektrická energia	Vykurovanie	Voda
Česká republika	4,2	3,4	1,2
Estónsko	3,2	5,4	1,0
Maďarsko	5,3	1,9	4,1
Lotyšsko	2,2	3,2	0,8
Litva	2,8	3,7	1,1
Poľsko	4,5	2,7	2,0
Slovenská republika	3,5	7,9	1,3
Slovinsko	4,5	1,2	1,3
<i>Priemerná dostupnosť</i>	<i>3,8</i>	<i>3,7</i>	<i>1,6</i>

Zdroj: EBRD

Tabuľka 2 - Súčasná dostupnosť verejných služieb, domácnosti patriace medzi 10% s najnižším príjmom (% celkových výdavkov domácnosti)

	Elektrická energia	Vykurovanie	Voda
Česká republika	5,5	3,3	1,5
Estónsko	8,2	15,4	2,4
Maďarsko	6,3	1,3	4,0
Lotyšsko	2,2	2,8	0,9
Litva	3,1	0,7	0,7
Poľsko	5,7	1,2	1,8
Slovenská republika	11,4	18,6	4,3
Slovinsko	9,4	1,9	2,6
<i>Priemerná dostupnosť</i>	<i>6,5</i>	<i>5,7</i>	<i>2,3</i>

Zdroj: EBRD

PRÍLOHA III:

STANOVENIE GRANTU EÚ: PRÍKLAD VÝPOČTU

Predpokladajme, že pomoc z fondov sa požaduje na veľký projekt v rámci prioritnej osi, pre ktorú je miera spolufinancovania (CRpa) 75 %. Na finančnú analýzu sa používa diskontná sadzba 5 % v reálnom zmysle. Projekt má takýto profil peňažného toku:

M€ - 2007 konštantné ceny

Rok	Investičné náklady	Prevádzkové náklady	Výnosy	Zostatková hodnota	Čistý peňažný tok
2007	25	-	-	-	- 25
2008	25	-	-	-	- 25
2009	25	-	-	-	- 25
2010	25	-	-	-	- 25
2011	-	2	4	-	2
2012	-	2	4	-	2
2013	-	2	4	-	2
2014	-	2	4	-	2
2015	-	2	4	-	2
2016	-	2	4	-	2
2017	-	2	4	-	2
2018	-	2	4	-	2
2019	-	2	4	-	2
2020	-	2	4	-	2
2021	-	2	4	-	2
2022	-	2	4	-	2
2023	-	2	4	-	2
2024	-	2	4	-	2
2025	-	2	4	-	2
2026	-	2	4	5	7
Celkom	100	32	64	5	
Celkom (Diskontované)	89	18	36	2	-68,93

	Diskontované hodnoty	Nediskontované hodnoty
Celkové investičné náklady		100
z toho oprávnené náklady (EC), napríklad,		80
Diskontované investičné náklady (DIC)	89	
Diskontované čisté výnosy (DNR) = 36+2-18	20	

Krok 1) Zistiť mieru medzery vo financovaní (R):

Najprv potrebujeme určiť „oprávnené výdavky“ (EE) v súlade s článkom 55 ods. 2:

$$EE = DIC - DNR$$

$$EE = 89 - 20 = 69$$

Miera medzery vo financovaní (R) sa zistí ako:

$$R = EE / DIC$$

$$R = 69 / 89 = 78 \%$$

Krok 2) Zistiť „výšku sumy rozhodnutia“ (DA), t. j. „výšku sumy, na ktorú sa vzťahuje miera spolufinancovania pre prioritnú os“ (článok 41 ods. 2):

$$DA = EC * R$$

pričom

EC sú oprávnené náklady

$$DA = 80 * 78 \% = 62$$

Krok 3) Zistiť (maximálny) grant EÚ

$$\text{Grant EÚ} = DA * CR_{pa}$$

pričom

CR_{pa} je maximálna miera spolufinancovania stanovená pre prioritnú os v rozhodnutí Komisie, ktorým sa prijíma operačný program (článok 53 ods. 6):

$$\text{Grant EÚ} = 62 * 75 \% = 47$$